

3. cím

Eljárás a bírósági hatáskörbe tartozó, elzárással is büntethető szabálysértések ügyében

1. Az előkészítő eljárás

(117. §)

Az elzárással is büntethető szabálysértések esetében a szabálysértési eljárás – mint arról már szó volt – többféleképpen indulhat. Feljelentést ilyen szabálysértés miatt bárki (a helyszíni bírságolásra jogosult, a sértett vagy más) tehet. A rendőrség a helyszínen eljárva, az elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésén tetten ért elkövetőt helyszíni bírsággal sújthatja, kizárva ezzel az ügy bíróság elé jutását. Dönthet úgy is, hogy őrizetbe veszi, és bíróság elé állítja, amennyiben rendelkezésre állnak a bizonyítékok és biztosítani tudja őket a bíróság gyorsított eljárásához. Amikor a bizonyítékok összegyűjtése több időt igényel, a rendőrség az elzárással is büntethető szabálysértés miatt előkészítő eljárást indít.

Az előkészítő eljárás tehát vagy a *rendőrség saját döntése*, vagy pedig a szabálysértés miatt a rendőrséghez tett *feljelentés* alapján indul. Magánindítványra üldözendő szabálysértés esetén a *magánindítványt* a sértettnek kell előterjesztenie. Előfordulhat, hogy a feljelentést nem a hatáskörrel rendelkező szervnél teszik, vagy nem a rendőrség, hanem más szerv egyéb módon szerez a szabálysértésről tudomást – ilyenkor a feljelentést vagy az egyéb jelzést haladéktalanul továbbítani kell a rendőrséghez. Nem kerül sor előkészítő eljárás lefolytatására akkor, ha az egyébként pénzbírsággal büntethető szabálysértés elbírálása az ismételt elkövetésre vonatkozó szabályok [Sztv. 23. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja] alkalmazása miatt tartozik bírósági hatáskörbe (ilyen esetben ugyanis a szabálysértési hatóság az ügyet közvetlenül a bírósághoz teszi át) [Vhr. 1. § (1)–(2) bekezdés].

*az előkészítő
eljárás
funkciója*

Az előkészítő eljárás a szabálysértési eljárásban tulajdonképpen a nyomozás funkcióját tölti be. Amikor az 1999. évi törvény bevezette, még csak a tulajdon elleni szabálysértéseknél rendelte alkalmazni, az Sztv. azonban valamennyi elzárással is büntethető szabálysértés esetén előírja a bíróság eljárását előkészítő eljárást. A célja ennek:

- a szabálysértés tényállásának felderítése,
- az elkövető kilétének felderítése, valamint
- a bizonyítékok felkutatása és biztosítása.

Látható, hogy előkészítő eljárás hiányában nagyszámú szabálysértés esetén kellene az eljárást megszüntetni, hiszen a bíróságnak nem lenne sok lehetősége a bizonyítékok összegyűjtésére (legfeljebb a sértett – már ha van – lehetne ebben a segítségére).

A rendőrség előkészítő eljárására a *szabálysértési hatóság eljárására vonatkozó szabályokat* kell alkalmazni. A feljelentést a beérkezését követő 8 napon belül el kell utasítani, ha az addig beszerzett adatokból a 80. § a)–e) pontjának valamelyike megállapítható. Az előkészítő eljárásra külön ügyintézési határidő vonatkozik, ami **30 nap**, ám a rendőrség szükség esetén indítványozhatja annak meghosszabbítását, amit a felettes rendőri szerv rendelhet el. A *meghosszabbítás* tartama legfeljebb **30 nap** lehet. Magának a *szabálysértési eljárásnak a kezdőnapja* az előkészítő eljárás befejezését követő nap, így a bíróságra vonatkozó 30 napos ügyintézési határidő is innentől számítandó.

az előkészítő eljárás speciális szabályai

A rendőrségnek az egyébként elrendelhető kényszerintézkedéseken (ruházat, csomag, jármű átvizsgálása, lefoglalás) kívül joga van határozattal elrendelni valamely *lakás, egyéb helyiség, vagy azokhoz tartozó bekerített hely átvizsgálását* [117. § (3) bekezdés].¹¹⁹ Erre okot az az alapos feltételezés adhat, hogy az átvizsgálás tárgyi bizonyítási eszköz megtalálásához vezet. A feltételezésnek konkrétan kell lennie: a törvény előírja a keresett bizonyítási eszköz megjelölését az átvizsgálást elrendelő határozatban, amelyet egyébként az intézkedés megkezdése előtt az érintettel közölni kell. Az intézkedéssel érintett bárki – nem csak az eljárás alá vont személy – lehet, akinél a bizonyítási eszköz feltehetően fellelhető. Az átvizsgálás megkezdése előtt az érintettnek lehetősége van a keresett dolog átadására (erre fel is kell szólítani), s ha megteszi, az intézkedés végrehajtásától el kell tekinteni. Garanciális jelentőségű, hogy a helyiséget nem lehet az érintett távollétében átvizsgálni. Az átvizsgálás végrehajtásánál neki, vagy legalább a képviselőjének jelen kell lennie. A vonatkozó előírások megszegése esetén (például ha a határozat nem szabályszerű, vagy az átvizsgálásnál nem volt jelen sem az érintett, sem a képviselője) az intézkedéssel szemben az érintett – feltéve hogy ő az eljárás alá vont személy – panaszt tehet.

A *közjegyzői és az ügyvédi iroda, valamint az egészségügyi intézmény átvizsgálását* az Sztv. *nem engedi meg* a rendőrségnek az előkészítő eljárás során. Ennek magyarázata, hogy ezeken a helyeken olyan dolgok, iratok is nyilvánosságra kerülhetnek, melyeknek nincs az ügyhöz köze, és a bizalmas természetüket a jog elismeri és védi (például egészségügyi adatok, végrendeletek vagy szerződések).

¹¹⁹ Ez a Be.-beli házkutatásnak feleltethető meg.